

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra informačních technologií

Teze bakalářské práce

Rozvoj služeb eGovernmentu

Antonín Černý

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá analýzou eGovernmentu, který má za úkol zvýšit efektivitu státní správy prostřednictvím její elektronizace. Jeho cílem je usnadnit občanům a firmám vzájemnou komunikaci se státními úřady. V teoretické části práce nejdříve charakterizuje eGovernment. Představuje symboly eGON a Klaudie, které reprezentují projekty eGovernmentu v České republice. Hlavní část rozebírá nejdůležitější projekty, které občané již využívají. Postupně jsou představeny projekty Czech POINT, datové schránky, základní registry, komunikační infrastruktura veřejné správy a elektronický podpis. Dále jsou vysvětleny bezpečnostní prvky elektronické komunikace. V závěrečné části jsou charakterizovány elektronické volby a jejich rozdělení.

Praktická část se zaměřuje na problematiku elektronických voleb. Nejprve jsou rozebrány zkušenosti se zaváděním eVoleb v zahraničí. Následuje analýza stavu v České republice a návrh možné podoby internetového hlasování po vzoru Estonska. Ve výsledku práce je pak provedeno zhodnocení současného a možného budoucího stavu elektronického hlasování.

Klíčová slova: eGovernment, elektronizace, veřejná správa, Czech POINT, datová schránka, elektronický podpis, šifrování, elektronické volby, internetové hlasování

Vlastní text

Informační a komunikační technologie jsou dnes součástí každodenního života. Díky svému dynamickému rozvoji se dostaly do všech oblastí vyspělé společnosti, včetně veřejné správy. V souvislosti s tímto rozvojem se objevil pojem eGovernment. Jeho cílem je umožnit snadnou a bezpečnou mezi občanem a úřady státní správy. Pomáhá naplňovat vizi, že veřejná správa je primárně pojata jako služba občanům. Nejzajímavější částí eGovernmentu je internetové hlasování, které je jednou z variant elektronických voleb.

Bakalářská práce se zaměřuje na přehled eGovernmentu v České republice se zaměřením právě na elektronické volby. Hlavním cílem práce je charakterizovat současný stav rozvoje a využití služeb eGovernmentu. Dílčím cílem pak je charakteristika některých konkrétních služeb a projektů, které jsou v České republice nyní k dispozici. Vlastní práce si klade za cíl analyzovat stav eGovernmentu ve světě z pohledu

elektronických voleb. Na ní navazuje poslední z cílů, kterým je návrh na využití elektronických voleb v České republice a jeho zhodnocení.

Metodika první části, která se věnuje přehledu řešené problematiky, je založena na studiu a analýze odborných informačních zdrojů, které se oblasti eGovernmentu věnují. Při studiu byly využity zdroje v tištěné i elektronické podobě. Nejprve se práce zabývá vymezení pojmu eGovernment a popisuje jeho vývoj v České republice až do současnosti. Další část představuje dva symboly českého eGovernment, kterými jsou eGON a Klaudie. Práce postupně představuje projekty Czech POINT, datová schránka, základní registry, komunikační infrastruktura veřejné správy a elektronický podpis. Ke znázornění využití těchto projektů jsou využity statistická data, která jsou zpracovány ve formě grafů a tabulek. Dále se práce zabývá bezpečnostními prvky elektronické komunikace. V závěrečné části je charakterizována problematika elektronických voleb a jejich rozdělení.

Vlastní práce je založena na analýze projektů elektronických voleb v zahraničí, sběru informací o proveditelnosti v České republice a zhodnocení získaných podkladů. Práce uvádí zkušenosti několika států s tímto projektem. V další části je obsažen návrh na zavedení elektronických voleb v České republice a zhodnocení tohoto návrhu pomocí SWOT analýzy. Na základě syntézy teoretických poznatků a zjištěných výsledků v analytické části práce budou přehledně formulovány závěry bakalářské práce.

Ze států, které mají s elektronickými volbami zkušenosti, je na první místo zařazeno Estonsko. To je velmocí z pohledu eGovernmentu. Každý občan Estonska vlastní elektronický občanský průkaz, který umožňuje jednoznačnou identifikaci. Systém je založen na komunikaci mezi volební aplikací voliče a centrálním systémem, který zajišťuje zpracování hlasů. Zabezpečení anonymity je založeno na principu vnitřní a vnější obálky, z nichž každá využívá šifrování pomocí veřejného a privátního klíče. Internetové hlasování v Estonsku úspěšně funguje od roku 2005 a jeho popularita stále roste. V posledních volbách tuto možnost využilo 30% zúčastněných voličů.

Dalším státem, který úspěšně využívá internetové hlasování je Švýcarsko, které je známo velkou participací občanů na správě země.

Většina projektů internetového hlasování byla však z různých důvodů zastavena. V USA bylo několik pokusů o zavedení internetového hlasování, nejznámější systém SERVE byl však zastaven na základě analýzy bezpečnostních analytiků.

V Německu ústavní soud označil v roce 2009 elektronické volby za protiústavní. Bezpečnostní problémy zapříčinily zrušení voleb také v Nizozemí, kde protesty proti eVolebám iniciovala skupina počítačových expertů. Ve Skotsku či Francii nebyly některé hlasy dokonce započítány, ztratily se nebo je nebylo možné dešifrovat.

I přes výše zmíněné problémy lze očekávat, že se v budoucnu budou opakovat pokusy o zavedení elektronických voleb. Rozhodujícím faktorem pro spuštění eVoleb v České republice bude politická vůle. Ta se musí projevit v legislativě, která by zavedení nového systému umožňovala, ale také při hledání prostředků na vyšší počáteční náklady.

Samotný informační systém eVoleb by musel splnit minimálně takové požadavky, které by zaručovaly splnění volebních práv a umožnily používání systému širokou veřejností. Mezi základní požadavky patří:

- každý volič má jeden hlas
- anonymita volby
- kontrola oprávněnosti voliče
- bezchybné sčítání hlasů s možností kontroly
- bezpečnost systému proti vnějším i vnitřním zásahům
- jednoduché a intuitivní ovládání systému

Zajištění těchto základních požadavků je klíčem k možnosti spuštění projektu elektronických voleb v České republice.

Architektura systému by se pak měla inspirovat fungujícím modelem z Estonska, který zajišťuje bezpečné zpracování hlasů s částečnou možností jejich kontroly.

Elektronické volby by přinesly zejména zvýšený komfort pro voliče, od kterého se očekává zvýšení volební účasti. Výrazně by se zrychlilo a zpřesnilo sčítání hlasů. Z dlouhodobého hlediska by zavedení elektronických voleb přineslo finanční úspory, umožnilo větší participaci občanů na správě země a podpořilo modernizaci státní správy.

Na druhé straně by jejich zavedení doprovázely hrozby ze strany bezpečnosti. Kvůli nedůvěře v informační systém by tak nemusel být naplněn potenciál elektronických voleb.

V nejbližší době se zavedení internetového hlasování v České republice nepředpokládá. V budoucnu je však možno čerpat inspiraci z úspěšných projektů v zahraničí a posunout tak eGovernment v České republice na vyšší úroveň.

Seznam vybraných zdrojů

- [1] OECD. E-Government for Better Government. Paris: OECD, 2005.
ISBN 92-64-01833-6
- [2] LIDINDKÝ Vít, ŠVARCOVÁ Ivana, BUDIŠ Petr, LOEBL Zbyněk,
PROCHÁZKOVÁ Barbora: eGovernment bezpečně. Praha: GRADA Publishing a.s.,
2008 ISBN 978-80-247-2462-1
- [3] ŠTĚDRŇ, Bohumír. 2007. Úvod do eGovernmentu v České republice: právní a
technický průvodce. Praha: Úřad vlády ČR, 2007. ISBN 978-80-87041-25-3
- [4] MARCHAL, Stanislav A., Josef PROKEŠ, Bohumír ŠTĚDRŇ a Zdeněk VANÍČEK.
Právní aspekty eGovernmentu v České republice. Praha: Linde Praha, 2011, s. 200.
ISBN 978-80-7201-855-0.
- [5] Ministerstvo vnitra České republiky. [online].<<http://www.mvcr.cz/>>.
- [6] Czech POINT. [online]. <<http://www.czechpoint.cz/>>
- [7] Petr Šindělář. Elektronické volby. [online].
<<http://www.egovernment.cz/archiv/PDF%204-06/4.pdf>>
- [8] National Election Committee. E-Voting System. [online].
<<http://www.vvk.ee/public/dok/Yldkirjeldus-eng.pdf>>